

België - Belgique
P.B. - P.P.
8500 Kortrijk
BC 20258

KONINKLIJKE EN MENSLIEVENDE VERENIGING DER
DRAGERS van ERETEKENS en MEDAILLES van BELGIË
VOOR DADEN VAN MOED, ZELFOPOFFERING EN VAN MENSLIEVENDHEID

ONDER DE HOGE BESCHERMING VAN Z.M. DE KONING
EN HET EREVOORZITTERSCHAP VAN DE H. BURGEMEESTER VAN BRUSSEL

VADERLANDSE VERENIGING
Zonder winstgevend doel
Gesticht te Brussel op 3 december 1865 - Koninklijk Erkend op 2 juli 1883

INFOBLAD KORTRIJK

Afgiftekantoor: KORTRIJK CENTRUM

Verantwoordelijke uitgever:
Rasson Nadia - Steenstraat 103 -
8501 Heule

P 806019
PRS: 3048465

Nummer 88 – 2de kw 2019 (apr-mei-juni)

---

*Koninklijke en Menslievende
Vereniging der
Dragers van Eretekens en
Medailles van België*

Regionale Kortrijk

WOORD VAN DE VOORZITTER REGIONALE KORTRIJK

Dames en heren, burgers, militairen, politie in graad en functie, Luitenant-kolonel Christophe Onraet, Adjudant-majoor Mario Matton en partners.

Ik verwelkom de Nationale voorzitter de heer Rudy Maes, de leden van het Nationaal bestuur, de voorzitter van de Staatsgedecoreerden en de verbroedering de heer Germain Van Wietendaele en zijn echtgenote, de voorzitter van de Regionale Westland de heer Gilbert Vitse en zijn delegatie, alsook ons huidige erelid de heer Roger Terrijn, oud-burgemeester van Deerlijk.

Bienvenue aussi au grand chancelier, Mr Jean-Marie Delmotte, aux membres du comité Nationale, aux différents présidents des associations patriotique, militaires et police, dans vos grades et qualités.

Ik verwelkom de vaandeldragers, alsook onze nieuwe leden die voor de 1ste maal deelnemen aan dit promotiefeest. Dit is een gelegenheid om vriendschappen te onderhouden of op te starten, wat er ook gebeurt de vriendschap moet de verbinding zijn en blijven onder ons. Alleen door vriendschapsbanden te onderhouden kunnen we vrede opbouwen, iets wat heel belangrijk is in de tijd waarin we leven.

Vriendschap en verdraagzaamheid is het enige antwoord op terrorisme, en zoals de meesten onder jullie weten hebben wij daar nog een hele weg af te leggen, maar laten wij proberen dit bij onszelf te doen en wanneer wij een luisterend oor hebben voor elkaar, zetten we al een hele stap vooruit. Laat dit ons doel zijn in de toekomst, voor onszelf en voor de generatie die na ons komt.

Mag ik vragen om een ogenblik stil te staan bij onze overleden leden, die ik niet bij naam zal noemen om niet het risico te lopen iemand te vergeten. Op 7 april laatsleden was het 25 jaar geleden dat 10 Belgische Para's op vredesmissie in Kigali werden vermoord. Laat ons ook bij het offer dat deze soldaten brachten een ogenblik stilstaan.

Ik vind het een eer hier bij ons Luitenant-kolonel Christophe Onraet en Adjudant-majoor Mario Matton te mogen verwelkomen en daar is een reden voor:

Wij hebben aan beide gevraagd of zij het Erelidmaatschap bij de "Dragers van Eretekens en medailles van België" als waardering voor hun ganse militaire loopbaan, ten dienste van België maar ook op vlak van de NATO en de stuwende kracht achter de herdenkingen 100 jaar eerste wereldoorlog zouden willen aanvaarden.

Beide militairen hebben gedurende hun loopbaan verschillende buitenlandse zendingen uitgevoerd welke niet zonder gevaar waren. In 1993 net terug van zijn opdracht in Somalië vertrekt Lt-Kol Onraet als bevelvoerend Off tijdens de evacuatie van Europese burgers in Rwanda. Adjt-Maj Matton nam o.a. in 2007 deel aan een militaire operatie als NATO-CIS in Kunduz, Afghanistan, in 2012 nam hij gedurende 6 maanden deel aan een militaire opdracht in Libanon. De Kolonel was ook steeds aanwezig op de Cenotaaf te Londen.

Zowel Luitenant-kolonel Onraet als Adjudant-majoor Matton waren één van de drijvende krachten achter de organisatie "herdenkingen 100 jaar eerste wereldoorlog". Hierbij hebben ze alles in het werk gesteld om gedurende 4 jaar iedere herdenking, plechtigheid, herbegraving succesvol te laten verlopen. Op iedere plechtigheid waren beide steeds vertegenwoordigd, men kon steeds op hen rekenen en beroep doen. Hierdoor hebben zij getoond hoe West-Vlaanderen de slachtoffers van de Grote Oorlog herdacht nationaal maar ook internationaal

De Regionale Kortrijk had de eer om aan het eind van de dag van de ééndags reis naar het “Battle Field” op 16 juni 2018 het avondmaal te gebruiken in het gezelschap van de Provinciecommandant. Als voorzitter van de Regionale Kortrijk samen met onze Regionale kanselier, (militair nog in actieve dienst), namen we deel aan de Last Post om nadien samen met hem bloemen neer te leggen onder de Menenpoort. Zijn RSM kon niet aanwezig zijn daar op datzelfde ogenblik de ondersteuning aan de Amerikaanse ontplooiing via de zeehaven van Zeebrugge plaatsvond.

Het is ook dankzij de betrokkenheid van de Provinciecommandant, dat onze 2 jonge bestuursleden werden uitgenodigd op het Koninklijk Paleis n.a.v. het afsluiten van de herdenking 100 jaar WO I, op 9 november 2018 en in aanwezigheid van Koning Filip en Koningin Mathilde het concert van de “Gidsen” konden bijwonen.

Daar zowel Luitenant-kolonel Onraet als Adjudant-majoor Matton steeds bereid waren om ons met raad en daad ter zijde te staan, vonden wij het als bestuur een grote eer om hen te mogen voordragen voor het ereteken van “Commandeur in de Orde van het Belgisch Kruis”, dit als waardering voor hun ganse loopbaan en inzet voor de provincie West-Vlaanderen. Beiden hebben het erelidmaatschap aanvaard en dit is niet alleen voor de Regionale Kortrijk een eer, maar voor de ganse vereniging.

Tijdens de Investituur van 14 december 2018 te Nieuwpoort hebben we kennisgemaakt met de nieuwe Provinciecommandant: Fregatkapitein Philippe De Cock. Hij verzekerde ons dat we indien nodig steeds beroep op hem kunnen en mogen doen.

Mag ik vragen aan de Nationale Voorzitter, alsook aan de Nationale Grootkanselier het ereteken van “Commandeur in de Orde van het Belgisch Kruis” en het daarbij behorende brevet aan Luitenant-kolonel Onraet en Adjudant-majoor Matton te overhandigen.

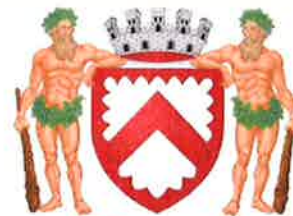

Ik wens jullie een aangename dag, draag jullie eretekens met fierheid, ZE GETUIGEN VAN MOED—WILSKRACHT—DAPPERHEID EN VAN ONWANKELBARE TROUW AAN VORST EN VADERLAND.

Mag ik vragen dat Luitenant-kolonel Onraet de toast uitbrengt aan de Koning.

De voorzitter,

Nadia RASSON

Officiële plechtigheden

Zondag 21 juli 2019 – Nationale Feestdag

Te Deum om 11Hr00 in de St.-Maartenskerk te Kortrijk
Verzameling in de Rijselstraat om 10Hr30
Receptie in de Beatrijszaal van het Stadhuis

Zondag 08 september 2019 – Herdenking bevrijding Stad

Speciaal feest ter gelegenheid van **70 jaar** bevrijding van de stad Kortrijk

Zondag 29 september 2019

122-jarig bestaan 'Koninklijke Maatschappij der Staatsgedecoreerden van Kortrijk'
Verzameling om 09Hr45 in de Rijselstraat
Heilige Mis om 10Hr30 in de Onze-Lieve-Vrouwe Kerk te Kortrijk
Huldiging om 11Hr15 aan het Monument op de Grote Markt
Receptie in de Beatrijszaal van het Stadhuis

Vrijdag 01 november 2019 – Allerheiligen

Herdenking van de overledenen op St.-Jansbegraafplaats te Kortrijk
Bijeenkomst aan de ingang van het kerkhof om 09Hr45

Maandag 11 november 2019 – Wapenstilstand

1. Bijeenkomst aan den **Hert** (New-Foundland) in de Gentssteenweg om 10Hr00
2. Wapenstilstand Eerste Wereldoorlog – Feest van de Vrede
Verzameling in de Rijselsestraat om 10Hr30
Te Deum om 11Hr00 in de Onze-Lieve-Vrouwe Kerk
Receptie in de Beatrijszaal van het Stadhuis

Vrijdag 15 november 2019 – Koningsdag

Te Deum om 11Hr00 in de Onze-Lieve-Vrouwe Kerk te Kortrijk
Verzameling aan de Onze-Lieve-Vrouwe Kerk
Receptie in de Beatrijszaal van het Stadhuis

Herdenking NATO-monument te Fréthun (Frankrijk) op zaterdag 14 september 2019

Volgens de organisatoren van deze plechtigheid, Dhr Philippe Lyoen (Nationaal Voorzitter van het Franse Cercle National des Anciens Militaires Stationnés en Allemagne) en Dhr Willy Breton (Nationaal Voorzitter van de Association Européenne des Corps et Organismes Publics de Sécurité et Défense) heeft de oprichting van dit monument als doel :

hulde te brengen aan slachtoffers van de NAVO opdrachten in het kader van de Europese opbouw en respectvolle internationale betrekkingen.

Volgende herdenking van het NATO-monument heeft plaats op zaterdag 14 september 2019 te Fréthun in Frankrijk.

Er zijn dit jaar geen gastlanden.

Dit is het 70-jarig jubileum van de NAVO.

Wij inaugureren een Duitse stelde aan het begin van de officiële ceremonie.

Het muziek wordt verzorgd door “L’Orchestre des Carabiniers du Prince de Monaco”.

Informatie vindt u terug op de website : www.nato-memorial.eu

Benito Mussolini : “Il Duce”, dictator van Italië

Benito Mussolini (1883-1945) was van 1922 tot 1943 fascistisch dictator van Italië. Door het inzetten van propaganda en terreur creëerde hij een nationalistisch, antidemocratisch en totalitair regime. De metamorfose die Mussolini in zijn leven doormaakte, van socialist en antimilitarist tot sterk militaristische fascist, is een van de meest opmerkelijke aspecten uit het leven van Mussolini..

Context: een instabiel Italië op een instabiel continent

Om Mussolini's leven goed te kunnen begrijpen, is het cruciaal om eerst in hoofdlijnen een context te schetsen. Mussolini groeide op in een land dat relatief recent, in 1861 – vergelijk dit met bijvoorbeeld de Nederlandse staat die al sinds 1588 bestond -, een eenheidsstaat was geworden onder koning Victor Emanuel II (1820-1878). Net als veel andere of nieuwe Europese landen in Oost-, Zuid- en Midden-Europa, veranderde Italië nog tot na de Eerste Wereldoorlog flink van territorium. Het land kreeg na de Eerste Wereldoorlog allerlei gebieden cadeau, zoals Zuid-Tirol, Triëst, Istrië en een deel van Dalmatië omdat het in 1915 overgestapt was naar de geallieerden. Beneveld door imperialisme en nationalisme was Italië echter niet tevreden met deze gebiedsuitbreiding. Net als het jonge keizerrijk Duitsland (sinds 1871) had het eveneens jonge Italië de slag om de kolonies gemist. Dat deed flink pijn en moest volgens politieke hardliners in de toekomst gecompenseerd gaan worden.

Italië en Duitsland waren dus pasgeboren landen. Historisch gezien hebben jonge landen als kenmerk dat het nationalisme van bovenaf sterk gepromoot wordt, vooral omdat de nieuwe, pas gestichte staat gelegitimeerd moet worden richting de eigen bevolking. Beide landen hadden daarnaast geen lange democratische traditie. Hierdoor ontstond – zo zou de geschiedenis leren – ruimte voor welbespraakte extremisten om (nota bene via de democratische weg), de macht te grijpen en daarna binnen *keine Zeit* een dictatuur te vestigen. Types als Mussolini en Hitler wisten, nog los van hun grote redenaarskwaliteiten, volop van de politieke en later ook economische instabiliteit in Europa te profiteren.

Ongelukkige jeugd

Benito Amilcare Andrea Mussolini kwam ter wereld op 29 juli 1883 in Dovia di Predappio, een klein plaatsje in de Italiaanse provincie Forlì. Zijn alcoholistische vader was een socialistische hoefsmid, maar zat ook regelmatig zonder werk, en had een bloedhekel aan de Rooms-Katholieke Kerk; zijn moeder was een gelovige katholiek vrouw en werkte als lerares. Benito was vernoemd naar de Mexicaanse progressieve staatsman Benito Juárez (1806-1872), die 1867 – onder groot internationaal protest – de Habsburgse keizer Maximiliaan had laten executeren. Zijn doopnamen, eveneens gekozen door zijn vader, waren ontleend aan twee Italiaanse revolutionairen: Amelcare Cipriani (1844-1918) en Andrea Costa (1851-1910).

Thuis bij Mussolini's was het verre van gezellig. Armoede, het alcoholprobleem en radicalisme van zijn vader en de geloofsverdeeldheid tussen zijn ouders trokken een wissel op de huiselijke sfeer. School bood geen ontsnapping: omdat Benito uit een arm gezin kwam, was hij daar het mikpunt van pesterijen en had hij geen vrienden. Maar Benito liet niet over zich heen lopen: hij raakte vaak in vechtpartijen verwickeld en bekogelde zijn schoolgenoten – al dan niet uitgelokt – met stenen.

Leraar, socialist en journalist

Benito ging van school met een lesbevoegdheid. Begin 1902 ging Benito aan het werk als (inval)leraar in Gualtieri in Noord-Italië, maar deze baan viel hem tegen. Noch bij leerlingen, noch bij ouders was Benito populair. Zo had hij bijvoorbeeld de nodige relaties met vrouwen die in zijn omgeving niet in goede aarde vielen.

Benito Mussolini besloot naar Zwitserland te emigreren, ook omdat hij als ant-militarist de dienstplicht kon ontlopen. In Zwitserland lukte het hem niet om een vaste baan te vinden. Hij sloot zich aan bij de Italiaanse socialistische beweging in dat land, hield toespraken en organiseerde meetings. Ook begon hij te schrijven voor de socialistische periodiek *L'Avvenire del Lavoratore* (De toekomst van de arbeider).

In 1904 keerde Mussolini in Italië terug, waarna hij alsnog enkele jaren dienstdeed in het Italiaanse leger. In 1912 werd hij ook hoofdredacteur van het marxistische tijdschrift *Avanti!* (Voorwaarts!).

Moorhouse sluit zijn boek af met een heldere analyse van operatie Barbarossa, waarbij hij met name aandacht besteedt aan de motieven van Hitler voor deze inval en aan het feitelijke verloop van de Duitse aanval op de Sovjet-Unie. Ook de slachtingen van politieke gevangenen door de Russen in de eerste uren en dagen na de Duitse inval komen hier aan bod. In juni 1941 ruimde Stalin via zijn geheime dienst NKVD tienduizenden mensen uit de weg van wie hij vreesde dat de Sovjet-Unie van hen meer last dan lust zou hebben. Verder vonden talloze volksgerichten en pogroms plaats tegen (potentiële) collaborateurs, vooral in Polen. Minstens 8.700 mensen kwamen hierdoor in dat land om, volgens officiële Sovjet-dossiers, maar de gerenommeerde historicus Jan Groos berekende dat alleen al in Oost-Polen 100.000 mensen omgebracht zijn. In Litouwen vonden in elk geval 3.000 mensen de dood, onder wie veel Joden, en in Estland minstens 2.000. Maar ook deze cijfers zijn zeer vermoedelijk veel hoger.

Benito Mussolini wordt fascist

In 1915 verliet Mussolini het blad *Avanti!* en stichtte hij de periodiek *Il Popolo d'Italia* (Het Italiaanse volk), dat in de periode erna de spreekbuis van de fascistische beweging zou worden. Toen Benito als sergeant tijdens de Eerste Wereldoorlog aan het front gewond raakte, in februari 1917, keerde hij huiswaarts en stortte zich op het schrijven over de Russische Revolutie. Benito wilde ook in zijn land zo'n revolutie, maar keerde zich wel af van de marxistische ideologie. De revolutie moest vooral nationalistisch zijn, niet internationaal, en een sterke staat creëren. Verder was het corporatisme belangrijk, een soort politiek-economische bestuursvorm als tussenweg tussen liberalisme en socialisme. In plaats van de politiek te organiseren via individuen (liberalisme-democratie) of klassenstrijd (socialisme) wilde het corporatisme de verschillende maatschappelijke groepen vooreerst aan elkaar verbinden via corporaties en daarna ook aan de staat. Het corporatisme lijkt een beetje op het Nederlandse 'poldermodel': werkgevers en werknemers zitten in (ongekozen) comités die hun problemen onderling oplossen. In Italië echter waren in alle corporaties óók fascisten vertegenwoordigd die de zaak in de gaten hielden én was een belangrijk doel om de economie aan de staat te binden.

Zwarthemden

Na de Eerste Wereldoorlog was het erg onrustig in Italië. Er waren veel oorlogsdoden, grote schaarste en de maatschappelijke onrust was groot. In deze context stichtte Benito Mussolini in maart 1919 de *Fasci Italiani di Combattimento* (fascistische Italiaanse strijdgroepen) op. Deze groep, de zwarthemden, groeide snel en voerde in de jaren die volgden allerlei charges uit op socialisten. Uir deze beweging ontstond in 1921 een partij, de *Partito Nazionale Fascista* (PNF), met Mussolini als "Il Duce", de hoogste leider.

Dictatuur

Hierna ging het snel. Bij de verkiezingen in mei 1921, waarbij de PNF samenwerkte met het Nationaal Front, kwamen de fascisten met 35 zetels in het parlement. Anderhalf jaar later, in oktober 1922, vond de zogenoemd Mars op Rome plaats. De fascisten trokken op naar Rome en namen de macht over via een staatsgreep. Zoals bij meer dictaturen ging Mussolini eerst een coalitieregering aan met onder meer katholieken en socialisten, maar die knikkerde hij daarna één voor één uit de regering.

Officieel vestigde Benito Mussolini de fascistische dictatuur op 3 januari 1925, toen hij zichzelf in een toespraak uitriep tot dictator. Italië ontwikkelde zich vervolgens tot een politiestaat, waarin terreur en uitsluiting van andersdenkenden (zoals de katholieken) aan de orde van de dag was. Zo sloot Mussolini in 1929 wel het beroemde Verdrag van Lateranen met de Rooms-Katholieke Kerk – waarbij het Vaticaan een soevereine status binnen Italië kreeg en het rooms-katholicisme staatsgodsdienst in Italië werd – maar ontbond hij, ondanks zijn beloftes aan de Katholieke Kerk, naderhand de katholieke jeugdbewegingen.

Romeinse Rijk

Mussolini droomde van het herstel van de glorie van het Romeinse Rijk. Waar Adolf Hitler *Lebensraum* beoogde, streefde Mussolini naar extra grondgebied voor de Italianen rond de Middellandse Zee (*mare nostrum*, 'onze zee'). Lastig was dat alle Afrikaanse landen langs *mare nostrum* al ingepikt waren door de Europese grootmachten, dus liet Mussolini zijn oog vallen op Ethiopië (toen bekend als Abbesinië), dat in 1935 aangevallen werd en bij Italië werd gevoegd.

Fransisco Franco

In de Spaanse Burgeroorlog (1936-1939) steunde Mussolini de nationalistische generalissimo Francisco Franco (1892-1975). De bijdrage van de fascistische Italiaanse luchtmacht aan deze burgeroorlog was niet gering. Met name op het gebied van de luchtmacht. Il Duce stuurde in totaal 730 vliegtuigen richting het Spaanse front, inclusief 6000 man personeel. Italiaanse piloten voerden 86.420 opdrachten uit en maakten bijna 150.000 vliegreizen. Er gingen circa 225 Italiaanse vliegtuigen in de strijd verloren.

Door Mussolini's buitenlandse politiek raakte hij steeds meer in een internationaal isolement. Daarom zocht Mussolini aansluiting bij Duitsland, door op 6 november 1937 toe te treden tussen het Anti-Kominternpact tussen Duitsland en Japan. Op 22 mei 1939 tekende Italië het "Staalpact" (Patto d'Acciaio of Stahlpact), een alliantie en vriendschapsverdrag met nazi-Duitsland, vanuit de overtuiging van Hitler en Mussolini dat een oorlog met de westerse democratieën in de komende jaren onvermijdelijk zou zijn.

Die oorlog kwam er toen Duitsland op 1 september 1939 Polen binnenviel. Italië hield zich eerst nog afzijdig, maar trad op 10 juni 1940 als strijdende partij de Tweede Wereldoorlog in, aan de zijde van de nazi's, door Groot-Brittannië en Frankrijk de oorlog te verklaren. Het Italiaanse leger viel tijdens de oorlog Frankrijk en Griekenland binnen, was actief op de Balkan en in Noord-Afrika. Telkens bleek het leger zwak te zijn en alleen met Duitse steun successen te kunnen behalen.

Het einde van Mussolini (1943-1945)

Naarmate de oorlog vorderde, kwam Italië in een steeds lastiger pakket te zitten. Op 13 mei 1943 vond de capitulatie van de Duitse en Italiaanse troepen in Noord-Afrika plaats. Binnen enkele weken, vanaf 10 juni 1943, landden de geallieerden in Italië. Mussolini werd hierop, op bevel van koning Victor Emanuel III, afgezet en in eigen land gevangengezet.

Op 12 september 1943 bevrijdden de Duitsers Mussolini en probeerde Hitler om Mussolini in Italië weer in een machtspositie te laveren. Dit gebeurde, want nabij het Gardameer riep Mussolini de Italiaanse Sociale Republiek uit. De werkelijke macht lag echter bij nazi-Duitsland en regeren deed Mussolini feitelijk niet meer. Op 28 april 1945 werd Benito Mussolini, samen met zijn maitresse Clara Petacci, bij het Comomeer geëxecuteerd, waarna de lichamen in Milaan aan een woedende menigte tentoongesteld werden. De geallieerden stonden inmiddels midden in Italië.

Democratische republiek

De Tweede Wereldoorlog was voor Italië voorbij en had aan circa 450.000 Italianen het leven gekost. Op 2 juni 1946 kwam aan de Italiaanse monarchie, die geheuld had met het fascisme en ter discussie stond, een einde toen een krappe meerderheid koos voor Italië als een democratische republiek. Gevolgd door een democratisch-republikeinse grondwet vanaf 1 januari 1948, die mannelijke afstammelingen van de Italiaanse monarchie verbood om in Italië te komen. De regering van Silvio Berlusconi (2002-2006) schafte deze bepaling uiteindelijk af, na een beroep van de koninklijke nazaten op het Europees recht van vrijheid van verkeer.

Bronvermelding : Geschiedenis-Biografieën Tweede Wereldoorlog
door Enne Koops
<http://historiek.net/benito-mussolini-1883-1945-il-duce>

The Paths to Freedom

' OPERATION OVERLORD ' IN AANTALLEN

In de lente van 1942 begint Amerika –ter voorbereiding van een Geallieerde invasie van bezet Europa– een leger op te bouwen in Engeland. In twee jaar tijd worden verscheept:

- 1.500.000 soldaten;
- 50.000 voertuigen;
- 450.000 ton munitie;
- 5.000.000 ton goederen en materieel;
- 8.000 vliegtuigen.

Er worden zelfs voor het transport binnen Engeland 20.000 spoorwagons en 1.000 locomotieven verscheept.

De Britten zelf hebben in de lente van 1944 een leger opgebouwd van 1.700.000 soldaten. De toenmalige koloniën van Groot-Brittannië (Commonwealth) leveren 175.000 soldaten, waarvan de meesten uit Canada. Nog eens 44.000 soldaten komen uit landen, die zich bij de Geallieerden hebben aangesloten, of zijn vluchtelingen uit Europa, waaronder ook Nederlanders. In totaal bijna 3,5 miljoen soldaten!

De invasie in Normandië

Admiral Sir Bertram Ramsey krijgt het bevel over de vloot, die de troepen over Het Kanaal moeten brengen. In totaal zijn op 6 juni 1944 6.480 schepen ingezet, waarvan:

- 2.354 marineschepen ter verdediging van de invasievloot;
- 4.126 landingsschepen en –vaartuigen.

In de maanden daarna worden meer divisies per schip aangevoerd, evenals vervangende troepen, voertuigen, materieel, munitie, voedsel etc. ... Ramsey blijft daarvoor verantwoordelijk en richt daarom zijn hoofdkwartier in Ver-sur-Mer in.

De Britse Royal Air Force (RAF) en de Amerikaanse United States Army Air Forces (USAAF) zetten voor de invasie in totaal 15.090 vliegtuigen in:

- 8.560 bommenwerpers en jachtvliegtuigen;
- 1.880 Dakota's (Pathfinders en Para Infantry Regiments);
- 1.900 gliders op D-day (Glider Infantry Regiments, Artillery Regiments en materieel);
- 1.600 gliders in de eerste dagen na D-day;
- 1.150 overige vliegtuigen.

In de nacht van 5 op 6 juni 1944 worden in Normandië bijna 24.000 parachutisten gedropt:

- 7.284 Britse en 616 Canadese para's van de 6th Airborne Division;
- bijna 16.000 Amerikaanse para's van de 82nd en 101st Airborne Divisions.

Op D-day 6 juni 1944 landen op de stranden in Normandië:

- Sword Beach: 28.845 Britse soldaten plus 2.603 voertuigen;
- Juno Beach: 15.000 Canadese soldaten plus 3.200 voertuigen en 2.500 ton materieel;
- Gold Beach: 25.000 Britse soldaten;
- Omaha Beach: 34.000 Amerikaanse soldaten en slechts 100 ton materieel (van de verwachte 2.400 ton);
- Utah Beach: 20.000 Amerikaanse soldaten en 1.700 voertuigen.

Aanvoer van voertuigen

Tot eind augustus 1944 worden in totaal 438.471 voertuigen in Normandië aan land gebracht. Daarvan zijn 202.789 voertuigen van Britse of Canadese origine en 235.682 voertuigen van Amerikaanse makelij.

Geallieerde verliezen

Op 6 juni 1944 worden in totaal 10.800 Geallieerde soldaten buiten gevecht gesteld (= gesneuveld, vermist, gewond of gevangengenomen). Dat is één op de 14 mannen!

De 101st Airborne Division verliest in de eerste vier dagen 2.619 para's op een totaal van 8.451 manschappen (137 gesneuveld en 2.000 vermist). De 82nd Airborne Division verliest in dezelfde tijd 1.235 para's op een totaal van 7.534 (84 gesneuveld en 200 vermist).

De verliezen op Utah Beach zijn op D-day met 197 manschappen gering, vergeleken bij Omaha Beach. Daar verliest de 1st Infantry Division 1.638 infanteristen (124 man gesneuveld en 431 man vermist) en de 29th Infantry Division 2.210 infanteristen (280 man gesneuveld en 890 vermist).

Andere eenheden, zoals Engineers, Beachmasters en manschappen van de Amerikaanse Navy, verliezen nog eens 1.373 mannen (148 gesneuveld en 599 vermist).

De verliezen lopen van 5.221 op tot 24.126 militairen op 20 juni 1944. In totaal zijn dan 3.082 jonge mannen gesneuveld en worden er 7.959 vermist. De overige 13.085 zijn gewond of gevangengenomen.

De Britten verliezen in de maand juni van 1944 13.572 man, waarvan er 1.842 sneuvelen en 3.131 vermist zijn geraakt.

De Canadezen verliezen de eerste maand 2.815 man, waarvan 363 de dood vinden en 1.093 als vermist zijn opgegeven. De overige 9.958 manschappen zijn gewond of gevangengenomen.

Duitse slachtoffers

Ondanks naspeuringen is niet exact na te gaan hoeveel Duitse manschappen zijn uitgeschakeld in de eerste dagen na de landingen. De schattingen lopen uiteen van 4.000 tot zelfs 9.000. Er is een rapport van Feldmarschall Erwin Rommel van eind juni 1944, waarin gesproken wordt over een verlies van 28 generaals, 354 bevelvoerende officieren en ongeveer 250.000 manschappen in de eerste maand.

Na de insluiting van de Duitse troepen bij de 'Falaise Pocket' is het aantal uitgeschakelde Duitse manschappen opgelopen tot naar schatting 400.000!

In Normandië vallen tot aan de slag bij Falaise op 22 augustus 1944 in totaal 700.000 mensen in 77 dagen strijd:

- 200.000 man aan Geallieerde zijde (37.000 gesneuveld);
- ongeveer 400.000 aan Duitse zijde;
- zeker 100.000 Franse burgers en mensen van de Résistance (verzet).

Wordt vervolgd

De Grootte Oorlog

X X I I I .

Bij Namen.

De Vesting Namen. - Gevechten in de omgeving. - De Franschen bij Dinant. De 3e brigade van Hoi naar Andenne. Het drama van Andenne.

Namen maakte zich in Juli 1914 gereed ter ontvangst van Albert en Elisabeth, die op den 2n Augustus hun blijden intocht zouden houden.

De slechte tijdingen drukten de feestvreugde reeds neer. Men hoopte nog en ging voort met de stad te versieren.

Op 31 Juli kwam het nieuws, dat het bezoek der Vorsten uitgesteld was. Men had het verwacht.

En op 1 Augustus bracht de eene trein na den andere soldaten aan. De oorlogswolken trokken zich samen. Nog bleef de hoop als overal elders, al begon men onmiddellijk maatregelen ter verdediging te nemen. Dan kreeg men de treurige zekerheid.

De burgerwacht werd opgeroepen. De boeren brachten de opgevorderde paarden naar de stad, die Ardensche, kleine, maar kloeke dieren.

Allerlei geruchten deden de ronde. Luik liet de Duitschers door. Luik bood geen weerstand. Zoo werd er verteld tot men weldra de juiste toedracht en de heldhaftige verdediging der Maasveste vernam.

En toen begreep men, dat ook Namen zijn rol zou hebben te vervullen.

Was het niet een zeer gewichtig punt, aan Samber en Maas, de sleutel deze rivieren en de poort voor de groote Fransche vlakte?

Namen was onze tweede veste, aan de samen-vloeiing van Maas en Samber. Zij bestond uit negen forten : Maizeret, Andoy, Dave ten Z.-O., Saint-Héribert en Malonne, in tusschen Samber en Maas, ten Z.-W.; Suarlée, Emines ten N.-W.; Cognelée, ten N.; en Marchovelette, ten N.-O.

Met den bouw dezer forten werd begonnen in 1889, toen het groot geschut nog niet bekend was.

De garnizoenen hadden tijd om allerlei verdedigingswerken aan te leggen.

Nacht en dag werd er gewerkt. Men maakte ruimte voor het geschut. Kasteelen, villa's, hoeven stortten ineen, onder het geweld van dynamiet. Met rollen legde men de prachtige oogsten plat. Er was geen tijd tot maaien. Grachten lagen onder allerlei hindernissen verborgen.

Een tweede verdedigingslinie was opgeworpen, en zelfs een derde bij de stad, om verrassingen van kavalerie- of infanterie-patroeljen te voorkomen, die, begunstigd door de duisternis, tot Namen zelf hadden kunnen

doordringen.

De veste stond onder 't bevel van generaal Michel, die slechts over 20.000 man beschikte. De 11e brigade (1e en 4e jagers te voet) moest nog naar Luik. Hij behield de 8e brigade (8e en 22e linie) en de 13e brigade (13e en 33e linie), samen 13.500 bajonetten. Dan de 500 sabels van het 1e lansiers, 48 kanonnen van 75mm en 18 machinegeweren. Hij had ook zijn vestingstroepen, genie en een korps Kongoleesche vrijwilligers.

Generaal Michel.

De aanwezigheid van Franschen verhoogde het vertrouwen.

Reeds op 5 Augustus in Condroz en op 7 Augustus in Haspengouw, botsten vijandelijke ruitersrijbenden op Belgische kavalerie.

Den 13n Augustus werden bij Boneffe 300 ruiters en 400 wielrijders door twee onzer eskadrons en twee kompagnies wielrijders verjaagd.

Den 17n en 19n Augustus werd bij Eghezée gestreden, en den 14n bij Perwez; den 15n greep een gevecht bij Dinant plaats. Duitschers van Malmédy en Saint-Vith komende, trokken langs Vieilsalm, Foché en Marche naar de Maas. Uhlanan verkenden de wegen. Op 7 Augustus telefoneerde de burgemeester van Sorinne naar Dinant, dat twee uhlanan in de richting der citadel reden.

Juist was er een detachement Belgische jagers te Dinant afgestapt. Eenige gingen de uhlanan zoeken. Een van deze stoutmoedige Duitschers werd gevangen genomen, de andere ontsnapte. Dat was de eerste kennismaking te Dinant met de Duitschers.

Dan hadden de Dinanteezen het genoeg Franschen te zien, en ze onthaalden hen met de meeste geestdrift.

Later kwamen er nog bondgenooten, gedeelten van het 148e en 127e regiment.

Inlichtingen meldden veel Duitsche troepen rond Ciney. De Franschen stelden 75mm stukken op de hoogten van Onhayé, die de vlakten van Dréhance, Sorinne en Herbuchenne bestreken.

't Werd 15 Augustus. Op de hoogvlakte van Herbuchenne loste het 12e regiment Pruisische artillerie een schot. Een granaat viel nabij het station. Het was de inleiding tot een beschieting. De bevolking vluchtte in de kelders.

Het 33e regiment Franschen, dat tot nu toe op den linkeroever gebleven was, trok thans over de brug. De Duitschers stonden op 't punt de wegen van Dréhance en Sorinne af te dalen, maar het Fransche geschut opende een geweldig spervuur. Toch waren er al vijanden de citadel genaderd, waar een hevig gevecht ontstond.

De Franschen vielen zoo hevig aan, dat ze zelfs te ver de Duitschers volgden en in hun eigen vuur kwamen. Vier of vijf hunner werden door granaten getroffen. De compagnie trok zich terug en hield stand aan de Citadel.

Doch de Duitschers verschenen in grooter massa, ditmaal gesteund door machinegeweren.

De kapitein die de Franschen aanvoerde, had zelf een geweer gegrepen om zijn mannen het voorbeeld te geven. Een kogel trof hem doodelijk in 't voorhoofd. De Duitschers chargeerden.

Een deel van de Franschen kon terugtrekken, een ander deel zette den strijd in de kasematten voort.

De Duitschers werden meester van de hoogten en ook van de Citadel, waar zij hun vlag plantten en gevangenen maakten. Weldra bezetten ze de wijken St.-Pierre en St.-Jacques. Hun tegenstanders waren terug over de Maas en schoten op de uhlanen, die zich tot aan den stroom waagden.

Maar weer keerde de kans. Van Givet kwam versterking; zwaardere stukken veegden de hoogten schoon. Honderden Duitschers vielen. De Franschen stormden terug over de brug en de vijand week.

De citadel was weer aan onze bondgenooten, en een soldaat haalde de Duitse vlag neer. De strijd eindigde.

De Franschen hadden 260 man verloren; 1.200 Duitse lijken lagen op de hoogten en werden op de te Sorinne gerekwireerde wagens weggevoerd, en daarna in een groeve geworpen, bij wijze van begrafenis.

De Franschen begroeven hun dooden in drie groote kuilen op 't kerkhof.

De bevolking verdook haar vreugde niet.— Later zouden de Duitschers haar dat verwijten.

De Franschen hadden echter tot taak den overtocht te beletten, en in verband met deze opdracht, verlieten zij de eigenlijke stad en namen ze defensieve stellingen in op den linkeroever. Intusschen reden treinen met nieuwe versterkingen Noordwaarts naar den Samber.

We zullen hooren hoe het Dinant verder verging, maar keeren eerst naar Namen weer. De gevechten van Dinant behoorden dus ook tot de inleiding van Namens beleg.

Onze 1e brigade had Hoei bezet, maar toen Duitse drommen langs beide oevers van den stroom door-drongen, moest zij zich terugtrekken. De genie liet de oude brug springen — dezelfde brug waarop men in een der vorige nachten vijanden waande. Een machinege-weer vuurde. 's Morgens vond men het kadaver van een hongje, dat den ganschen dag op de brug had gezeten...

Maar nu werd het ernstig. Onze soldaten trokken op Andenne af.

De stad Andenne was van het begin af aan bezet door afdeelingen lansiers en linietroepen en door artille-risten van de burgerwacht van Doornik.

Deze troepen zijn flink in de weer geweest en had-den ontmoetingen met voorhoede-patroeljen der uhlanen, waarvan zij er doodden en gevangen namen.

Op Woensdag 19 Augustus werd de stad ontruimd door de Belgische troepen, die rond 8—9 uur des mor-gens de brug deden springen, terwijl het 8e linieregiment langs den ijzerenweg naar Namen terugtrok. Een detachement begaf zich langs den anderen oever der rivier naar het fort Maizeret. Mannen van deze afdeeling hebben op hun aftocht geschoten op patroeljen uhlanen, op eenige afstand van de stad, en manschappen en paar-den geraakt.

En nu speelde zich het drama van Andenne af dat wij hier eerst willen verhalen. Gruwelijk heeft dit stadje van 7.800 zielen, dat tusschen Hoei en Namen tegen-over Seilles ligt, geleden. We hebben het verhaal uit officieele verslagen en verklaringen opgemaakt :

De Duitse troepen, die naar den linkeroever wenschten over te steken, verschenen te Andenne op Woensdag 19 Augustus, in den ochtend. De voorhoede van uhlanen, die hen voorafging, vond de brug onbruik-baar. Een regiment Belgische infanterie had haar den-zelfden morgen, omstreeks 8 uur, doen springen. De uhlanen trokken terug na zich meester te hebben ge-maakt van de gemeentekas, en den burgemeester, Dr. Camus, te hebben mishandeld. Deze had reeds sedert vele dagen de grootste voorzorgsmaatregelen genomen om elke deelneming der bevolking aan de vijandelijke-den te voorkomen. Kennisgevingen, die tot kalmte aan-maanden, werden aangeplakt...

Alle wapenen waren op het stadhuis bijeengebracht. Persoonlijke stappen waren door de overheden gedaan bij zekere inwoners, om hen op de hoogte te stellen van hun plichten.

Het gros der troepen bereikte Andenne in den na-middag. De regimenten verspreidden zich over de stad en de omstreken, wachtend op het gereedmaken eener schipbrug, die eerst den volgenden dag klaar was.

De eerste aanraking tusschen de troepen en de bevolking was vreedzaam. De troepen deden opeischin-gen, waaraan voldaan werd. De soldaten betaalden in het eerst hun aankopen en de dranken, die zij zich lie-ten voorzetten in de koffiehuisen. Tegen den avond be-gon de toestand op dit punt slechter te worden. Hetzij dat de tucht verslapt was, hetzij dat de alcohol zijn ge-volgen liet voelen, de soldaten onthielden zich ervan de inwoners te betalen. Deze, bevreesd, durfden zich niet verzetten. — Geen enkele twist had plaats. De nacht verliep kalm.

Donderdag 20 Augustus was de brug klaar en de troepen trokken in grooten getale door de stad en begaven zich naar den linkeroever van de Maas. De inwoners sloegen de voorbijtrekkenden gade van binnen hun huizen. Plotseling, omstreeks 6 uur 's avonds, klonk een schot door de straat, onmiddellijk gevolgd door geweervuur. De beweging der troepen staakte; wanorde ontstond in de gelederen; de verschrikte soldaten schoten in het wilde... Een machinegeweer werd op een kruispunt gesteld en begon te vuren in de woningen. Een kanon werd in batterij geplaatst en wierp drie bommen op de stad, in drie verschillende richtingen.

Bij het eerste schot vluchtten de bewoners der straten, waar de troepen doortrokken, wel begrijpend wat zou gebeuren, naar de kelders, of klimmend over heggen en tuinmuren, zochten zij een heenkomen in het veld of in afgelegene kelders. Een zeker aantal mannen, die niet konden of niet wilden vluchten, waren spoedig gedood.

Onmiddellijk begon ook de verwoesting en plundering der huizen van de voornaamste straten der stad. Ramen, blinden, deuren werden met bijlslagen vernield; de meubels opengebrouwen en stuk geslagen. De soldaten snelden naar de kelders, bedronken zich, braken de flesschen wijn die zij niet konden meenemen en staken ten laatste een aantal huizen in brand. Gedurende den nacht herbegon het geweervuur herhaaldelijk. Sidderend lag de geheele bevolking verborgen in de kelders.

Den volgenden dag, Vrijdag 21 Augustus, vanaf 4 uur in den ochtend, verspreidden de soldaten zich door de stad, joegen de geheele bevolking de straat op en dwongen mannen, vrouwen en kinderen om te loopen met opgeheven handen. Zij, die niet spoedig gehoorzaamden, of de bevelen niet verstonden, hun in 't Duitsch gegeven, werden onmiddellijk gedood. Degenen, die trachtten te vluchten, werden doodgeschoten. Het is op dat oogenblik, dat Dr. Camus, tegen wien de Duitschers bijzonderen haat schenen te koesteren, vermoord werd.

Een Vlaamsche uurwerkmaker, nog maar korten tijd in de stad gevestigd, kwam op bevel der soldaten uit zijn woning, terwijl hij zijn schoonvader ondersteunde, een grijsaard van meer dan tachtig jaar. Hij kon natuurlijk beide handen niet opgeheven houden. Een soldaat wierp zich op hem en trof hem met zijn bijl in den hals. Hij viel stervend neer voor zijne deur. Zijne vrouw wilde hem hulp verleen. Zij werd teruggedrongen in haar huis en zag haar man sterven zonder iets te kunnen doen. Een soldaat dreigde haar met revolvergeschoten te dooden als zij den drempel overschreed.

Intusschen werd de geheele bevolking opgejaagd naar de Place des Tilleuls. De grijsaards, de zieken, de hulpeloozen zelfs werden er heen gevoerd op kruiwagens, terwijl anderen werden ondersteund of gedragen door hun nabestaanden. De mannen werden gescheiden van de vrouwen en de kinderen. Allen moesten de zakken ledigen en alles wat zij op zich droegen aan de Duitschers ter hand stellen.

Toen de Duitschers op die wijze de inwoners van Andenne verzameld hadden, ongeveer 850 man, zond een Duitsch kolonel de vrouwen naar huis, zeggend :

“Gaat uwe huizen schoonmaken en uwe dooden begraven”. Gelukkig dat de meesten harer zich wachten er heen te gaan. Het was toen 9 uur 30 minuten in den morgen. Deze kolonel maakte bekend, dat hij te Andenne het bestaan had ontdekt van talrijke vrijeschutters en dat hij dientengevolge de stad moest straffen en tot een voorbeeld stellen. Hij liet uit de rijen drie mannen te voorschijn treden, die tegen een huis geplaatst en op staanden voet doodgeschoten werden. Soldaten en officieren onderzochten de andere mannen. Degenen die zwarte handen hadden, onder andere een schoenmaker, wiens vingers zwart waren van pek, en degenen die schrammen hadden, werden terzijde gesteld. Men bracht op die wijze een 40-tal mannen bijeen, die tegen een muur werden geplaatst en doodgeschoten. Deze handelingen gingen vergezeld van kolfslagen, stompen en lage beledigingen, in welke een kolonel en een kapitein zich onderscheidden door hun beestachtige verwoedheid. De overige mannen werden als gijzelaars vastgehouden en gevangen gezet in huizen, waar de Duitsche braspertijen reeds vier-en-twintig uren lang aan den gang waren geweest. Men hield hen daar gedurende twee dagen en twee nachten, terwijl de troepen zich aan allerlei buitensporigheden schuldig maakten: plundering, brandstichting, vernieling van huisraad. Om hun verheven daden te bekronen, plakten zij biljetten op de muren van Andenne, waarin zij verkondigden reeds lang te hebben geweten, dat de stad Andenne een nest was van roovers.

Priester Wafflard trad onvervaard tegen de Duitschers op, verweet hun de misdaden, rukte zijn soutaan open en, zijn naakte borst toonend, zeide hij: “Zoo gij een slachtoffer noodig hebt, doodt mij dan”.

De heer Theophile Davin verklaarde voor de onder

De apotheker Guillitte wordt, evenals zijn zoon, te Andenne, met bijlslagen afgemaakt.

zoekskommissie, hoe in een weide 18 burgers gedood werden. Hij getuigde als volgt :

“Den 20n Augustus 1914 bevond ik mij met mijn vader en werklieden in de gieterij mijns vaders, industrieel en schepen van de stad. De Belgische soldaten hadden de brug over de Maas laten springen en wij zijn gaan kijken. Op dat oogenblik kwamen zeven Duitse soldaten aan. Zij hebben ons aangeroeven en wij zijn door de fabriek naar ons huis teruggegaan dat er naast staat.

Tegen den avond verzamelden de Duitschers, die in grooten getale waren aangekomen, alle mannen, om hen de loopgraven te laten vullen door de Belgische soldaten gegraven. Ik heb mij verborgen, maar een mijner neven en diens vader werden gevat. Zij konden terugkeeren omstreeks 8 uur 's avonds. Mijn moeder vluchtte in huis. Mijn tante, mijn grootmoeder en al onze verwanten kwamen een toevlucht zoeken in ons huis, in den kelder, waar wij den nacht doorbrachten.

Op dat oogenblik ben ik naar het zolderkamertje gegaan, vanwaar ik brandgloed waarnam. Omstreeks 5 uur in den ochtend braken de Duitschers de deuren open der naburige huizen. Wij hebben de onze geopend. Maar een mijner neven, die naar huis wilde gaan, werd door de Duitschers gezien, kwam terug en sloot de deur.

Daar de Duitschers buiten stonden, ben ik naar boven gekomen met twee neven en een derden knaap. De Duitschers zetten een mijner neven en een kleinen jongen terzijde, zeggende: “Te jong”. Daarop lieten zij ons de armen omhoog houden en voerden ons onder geschreeuw en beledigingen naar de nabijgelegen weide. Wij waren met vier. Wij moesten over de draden der omheining heenspringen. Er lagen verscheidene lijken op het veld en ook gewonden, van welke er één, Louis

Latinne geheeten, riep: “Moeder, moeder!” Nauwelijks zijn wij op de weide, of een mijner neven valt, daarna de tweede en de derde jongen, allen getroffen door gewerschoten. Ik laat mij ook vallen en doe of ik dood ben. Andere mannen worden gebracht, onder welke mijn vader, die op dezelfde wijze gedood worden. Een man wordt het hoofd verbrijzeld met een bijlslag. Ook wordt een gewonde met een bijl afgemaakt. Een ander man, die aangebracht werd, vindt den dood op dezelfde wijze. Een zekere de Barsy, schoonbroeder van Emile Losson, werd met een bijlslag de pols afgehakt en daarop met een revolverschot gedood, midden op straat.

De Duitschers waren ongeveer met hun 80 in de straat voor de weide. Slechts vier hunner schoten. Twee officieren gaven hun bevelen; twee soldaten waren met bijlen gewapend. Het nummer op de schouder van hun uniform was 83. toen ik dacht dat het afgelopen was, lichtte ik het hoofd op, maar terstond werden mij eenige gewerschoten toegezonden. Twee of drie soldaten traden in de weide. Geen van hen kwam dicht bij mij. Ik wachtte toen tot halfacht in den morgen. Ik richtte mij op, maar ging terstond weer liggen, daar twee Duitschers op het oogenblik voorbijkwamen. Ik heb toen kunnen vluchten en ben mij gaan verbergen in een phenyl-zuurtank der fabriek van vuurvaste produkten van Eugène Losson. Daar ben ik ongeveer een uur gebleven. Op het hooren van de stem mijner moeder, die luid jammerde, kwam ik uit mijn schuilplaats. Mijne moeder smeekte de Duitschers om medelijden, en zij lachten.

Denzelfden dag vertrokken wij naar Give; daar echter ook in die plaats de Duitschers de mannen bijeenzamelden, zijn wij ons gaan verbergen in een gaanderij der koolmijnen.

In de weide van Andenne werden er 17 gedood en één gewond, die twee uur later stierf: ik ben de eenige die ontkomen is.”

Een ander inwoner der stad getuigde onder meer het volgende:

“Elke familie die dooden in huis had, moest ze op den voetweg plaatsen, waar men ze op mestkarren laadde, om ze naar den gemeenschappelijken kuil te brengen of naar het kerkhof.

In de verschillende huizen speelden en zongen de Duitse soldaten onder en na deze moorden.

Een honderdtal huizen van Andenne en het station zijn verbrand, en meerdere zijn doorschoten.

Voor de verbranding der voornaamste huizen, werden fraaie meubelen, oudheden, enz.... Op wagens geladen (evenals de kostbare voorwerpen die zich in de gemeenteschool bevonden) en naar Duitschland gevoerd.

In een huis, waar de echtgenoot gedood was, verplichtte men de vrouw om eten op te dienen voor de Duitse soldaten en herhaaldelijk te stappen over het lijk van haren man.”

Wij hebben gehoord, hoe een deel der mannen op de “Place des Tilleuls” gefusilleerd werd. De overigen wachtten angstig hun lot af.

Het officieel verslag verhaalt hiervan :

“Lang werden de mannen ter plaatse opgehouden. Tegen den middag werden de overlevenden, ten getale

van ongeveer 800, als gijzelaars opgesloten in drie huisjes nabij de brug. Onder geen voorwendsel was het hun toegestaan die te verlaten; zij waren er zoodanig in samengepakt, dat ze zelfs niet konden neerzitten. Weldra werden deze gevangenen tot walgelijke hokken. Later werden de vrouwen aangezocht voedsel aan haar verwanten te brengen. Vele onder haar waren op de vlucht gegaan. Eerst den volgenden Dinsdag werden de gijzelaars definitief in vrijheid gesteld."

Na de verwoesting van Andenne, liet de Deutsche overheid de volgende kennisgeving aanplakken.

INWONERS VAN ANDENNE.

Op bevel der Deutsche overheid, die de stad Andenne bezet houdt:

Alle mannen worden vastgehouden als gijzelaars.

Voor elk gewerschot op Deutsche troepen gevoerd, zullen minstens twee gijzelaars worden doodgeschoten.

De gijzelaars zullen gevoed worden door de vrouwen, die hun het benodigde zullen brengen nabij de brug, om 6 uur 's avonds en om 8 uur 's morgens.

Het is aan de vrouwen streng verboden met de gijzelaars te spreken.

Alle straten en openbare plaatsen moeten onmiddellijk gereinigd worden DOOR AL DE VROUWEN DER STAD, op straffe van gevangenzetting.

Het is nadrukkelijk verboden in de stad te loopen na 7 uur 's avonds en voor 7 uur 's morgens, op gevaar van strenge bestraffing.

De dooden moeten onmiddellijk begraven worden zonder eenige plechtpleging.

De jonge mannen van af den leeftijd van 14 jaar en de vrouwen moeten hun hulp verleen en bij alle opvorderingen.

Het is ten strengste verboden zich aan 't venster te vertoonen.

Andenne, 21 Augustus 1914.

Op bevel van het Deutsche militaire gezag:

De benoemde burgemeester: E. de Jaer.

De sekretaris: Monrique.

De adjunkt-burgemeester: Dr. Ledoyen.

De balans der verwoesting van Andenne luidt als volgt:

Omstreeks 300 inwoners zijn vermoord te Andenne en te Seiles; ongeveer 200 huizen zijn verbrand in de twee plaatsen. Een groot aantal inwoners zijn verdwenen. Bijna alle huizen zijn verwoest en geplunderd. De plundering duurde verscheidene dagen.

De talrijke inwoners, die ondervraagd zijn, verklaren eenstemmig dat geen enkel schot op de troepen gelost werd. Niet in staat de reden te bevroeden van de ramp die hun stad in bloed gedompeld heeft, maken zij allerlei veronderstellingen om een verklaring te vinden. Velen zijn overtuigd dat Andenne is opgeofferd om een schrikbewind in te stellen.

Ziehier nog een Deutsche plakkaat:

BEKENDMAKING

1. Te beginnen met Zaterdag 29 Augustus 1914, middag, moeten alle klokken gezet worden op Duitschen tijd (een uur vroeger).

2. Samenscholingen van meer dan 3 personen zijn streng verboden op straffe van boet.

3. Om na 8 uur 's avonds over straat te gaan is VERLOF noodig van den kommandant.

4. De wapenen moeten worden ingeleverd aan de wacht van het Casino, tot middag den 29n dezer. Indien na den vastgestelden tijd nog wapenen in een huis worden gevonden ZAL DE EIGENAAR WORDEN OPGEHANGEN.

5. Daar de Deutsche soldaten volstreekte rust eischen, kunnen de werklieden terstond het werk hervatten. Het geringste verzet van de zijde der inwoners ZAL TENGEVOLGE HEBBEN DAT DE GEHEELE STAD WORDT IN BRAND GESTOKEN, en de mannen zullen worden opgehangen.

Geteekend: Simons, Oblt en Hoofdkommandant; Becker, kapitein en Hoofdkommandant.

Wanneer men zich u naar dit geteisterd stedeke begeeft, ziet men op de begraafplaats de zwijgende kruisen, die toch zoo luid getuigen tegen Duitschland.

Wordt vervolgd

Uit Sympathie

**UIT SYMPATHIE
VOOR DE DRAGERS VAN
ERETEKENS EN MADAILLES
VAN BELGIË
REGIONALE KORTRIJK**

VANWEGE ANONYMUS